



GEOGRAFIES LITERÀRIES

Circ d'Ulldeter (Ripollès)

25 de setembre de 2016

Itinerari: Vallter, Bastiments, pic de la Dona, portella de Mentet i Vallter



SEAS

Secció Excursionista de l'Ateneu Santjustenc (SEAS)

www.santjust.org/seas

En memòria d'Isidor Cònsul



Panoràmica des del Bastiments. Foto de Lluís Solé

La coma d'Ulldeter

L'excursió d'avui es planteja com una volta quasi integral a tota la coma d'Ulldeter, on neix el riu Ter i es pot dir que es tracta del més oriental dels massissos pirenaics on els cims assoleixen alçàries properes als 2.900 m (2.881 m al Bastiments, el cim més alt d'aquesta conca).

La conca d'Ulldeter està emmarcada pels cims del Gra de Fajol, el Bastiments, el pic de la Dona i el Coma Ermada. És l'últim gran circ glaciari, per l'est, del Pirineu català, encara que degut probablement al poc espessor del gel, en el màxim de la glaciació, hi manquen els grans llacs que caracteritzen els circs glaciaris del Pirineu Central o fins i tot de la Cerdanya. Era un glacialisme bastant residual, incapaç d'alimentar una glacera de vall. En el vessant nord, les valls de Bacivers, amb capçalera entre el Bastiments i el pic de la Dona, i la de Carançà, una mica més a ponent

i a redós del pic de l'Infern (2.869 m), són les valls glaciaris més orientals del Pirineu. En el vessant sud, les primeres valls de modelat glaciari les trobem a la capçalera del Segre i del Querol, ja a la Cerdanya.

Els materials que conformen la conca d'Ulldeter són bàsicament els gneis cambro-ordovícics del massís del Canigó. Són els materials més antics que es troben en el nostre país. Els gneis són roques amb una composició similar a la del granit, però profundament deformats pels esforços tectònics. Entre aquests gneis, en el Gra de Fajol, en el coll de la Marrana i pujant al Bastiments, hi podem trobar calcàries, també d'edat cambro-ordovícica, transformades en marbres blancs, que ressalten molt sobre els tons grisosos dels gneis. També hi ha grans dics de quars intercalats entre els gneis.

La conca d'Ulldeter fou pionera en l'excursionisme català i fou el lloc de l'emplaçament d'un dels primers refugis de muntanya, inaugurat ara fa quasi 90 anys: el refugi vell d'Ulldeter, situat molt a prop del naixement del Ter, uns 150 m per sobre de l'emplaçament de l'actual refugi del CEC. Aquest refugi fou dinamitat per l'exèrcit espanyol els anys 40, per evitar que servís de refugi al maquis.

Els circs d'Ulldeter i de Morens són el límit altitudinal dels boscos subalpins de pi negre els quals, a partir de la base d'aquests circs, esdevenen estatge alpi on la vegetació deixa de ser forestal per esdevenir un estatge amb domini dels matollars de neret i nabiu, i de bàlec i ginebró. Més amunt els prats, de pèl caní,



Gra de Fajol.



Bastiments des del coll de la Marrana.

de sudorn, de gesp i de festuca supina, afavoreixen una florida extraordinària d'un gran valor botànic des de mitjans de juny fins a mitjans de juliol. La notable altitud de l'indret, combinat amb un ambient mediterrani, propiciat per la fàcil arribada del flux marítim, fa que existeixi aquesta zona privilegiada de flora alpina.

Lluís Solé

SEAS, setembre de 2016



Cim del Bastiments.



Coll de la Geganta i pic de la Dona, amb el Canigó al fons, vistos des del Bastiments.

L'excursió llarga

L'excursió s'inicia una mica abans d'arribar a l'estació d'esquí de Vallter 2000 a 2.090 m d'alçada. Seguint el curs del Ter, aquí un petit rierol, es puja al refugi d'Ulldeter per continuar pels amplis prats del pla de la Calma cap al coll de la Marrana (2.530 m). Aquí, els més agosarats podran optar per enfilarse al Gra de Fajol (2.714 m) abans de continuar cap al cim del Bastiments (2.881 m). Del Bastiments es baixa per una carena pedregosa, l'Esquena d'Ase, cap al coll de la Geganta (2.600 m) i després es continua carenant cap el pic de la Dona (2.700 m) per seguir carenant tot baixant cap a la portella de Mentet (2.411 m), per iniciar ja la baixada cap a l'estació d'esquí de Vallter 2000 (2.160 m). Total, una volta d'uns 10 km amb uns 850 m de desnivell positiu.

L'excursió curta

L'excursió curta farà l'itinerari entre Setcases (1.270 m) i Molló (1.180 m), pel coll de Lliens (1.864 m), seguint el GR-11. Un recorregut d'uns 11 km amb 670 m de desnivell positiu.

Imatges del camí del GR-11 de Setcases a Molló



Costabona des del coll de Lliens, camí de Molló.



Canigó baixant del coll de Lliens vers Molló, prop del cim del Puig Moscós.